

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yugoslavie

“BRČKO” (IT-95-10)

GORAN
JELISIĆ

GORAN JELISIĆ

Osuđen za ubistvo, okrutno postupanje, pljačku i nehumana dela

Tokom maja i juna 1992, delovao po ovlašćenju policije u Brčkom, koja je u to vreme bila pod kontrolom srpskih snaga; nalazio se na položaju vlasti u logoru Luka, improvizovanom zatočeničkom objektu u Brčkom, gradu i opštini na severoistoku Bosne i Hercegovine; sebe je nazivao “srpski Adolf”

- Osuđen na 40 godina zatvora

Krivična dela za koja je osuđen (primeri):

Ubistvo; okrutno postupanje; pljačka (kršenja zakona i običaja ratovanja)

Ubistvo; nehumana dela (zločini protiv čovečnosti)

- Goran Jelisić je ubio pet ljudi u policijskoj stanici u Brčkom i osam ljudi u logoru Luka.
- Dana 6. ili 7. maja, sproveo je nepoznatog zatočenika niz ulicu u blizini policijske stanice u Brčkom i pucao mu u potiljak iz automatskog pištolja marke “škorpion”.
- Sistematski je ubijao muslimanske zatočenike u autobuskom preduzeću “Laser”, policijskoj stanici u Brčkom i u logoru Luka.
- Na dan 9. maja 1992. godine ili približno tog datuma, u blizini glavnog hangara u logoru Luka, bivšem lučkom objektu, pretukao je jednu zatočenicu policijskom palicom a zatim je ubio iz vatrenog oružja.
- Goran Jelisić je krao novac, ručne satove, nakit i druge dragocenosti zatočenika po njihovom dolasku u logor Luka, pritom preteći smrću onima koji ne predaju sve što imaju.

Datum rođenja	7. juna 1968. godine u Bijeljini, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Početna: 21. jula 1995. godine; Prva izmenjena optužnica: 13. maja 1998. godine; Druga izmenjena optužnica: 19. oktobra 1998. godine
Datum hapšenja	22. januara 1998. godine od strane Međunarodnih stabilizacionih snaga (SFOR)
Prebačen na MKSJ	22. januara 1998. godine
Prvo i dalja stupanja pred Sud	26. januara 1998. godine, izjavio je da nije ni po jednoj tački Optužnice; 29. oktobra 1998. godine, izjavio je da nije kriv po tački za genocid
Izjašnjavanje o krivici	29. oktobra 1998. godine, izjasnio se krivim po petnaest tačaka optužnice za zločine protiv čovečnosti i šesnaest tačaka optužnice za kršenja zakona i običaja ratovanja
Presuda pretresnog veća	14. decembra 1999. godine, osuđen na 40 godina zatvora
Presuda Žablenog veća	5. jula 2001. godine, presuda na 40 godina zatvora potvrđena
Izdržava kaznu	29. maja 2003. godine, prebačen u Italiju na izdržavanje ostatka kazne; u kaznu mu je uračunato vreme koje je proveo u pritvoru od 22. januara 1998. godine

STATISTIČKI PODACI

Broj dana u sudnici	27
Broj svedoka tužilaštva	25
Broj svedoka odbrane	19
Broj svedoka Veća	0
Broj dokaznih predmeta tužilaštva	74
Broj dokaznih predmeta odbrane	8
Broj dokaznih predmeta Veća	0

SUĐENJE	
Početak suđenja	30. novembar 1998. godine
Završna reč tužilaštva	22. septembar 1999. godine
Završna reč odbrane	Presuda je doneta 19. oktobra 1999. pre nego što je odbrana iznela svoje dokaze
Pretno veće I	sudija Claude Jorda (predsedavajući), sudija Fouad Riad, sudija Almiro Rodrigues
Odbrana	Veselin Londrović, Michael Greaves
Tužilaštvo	Geoffrey Nice, Vladimir Tochilovsky
Presuda	19. oktobar 1999. (usmeno); 14. decembar 1999. godine (pismeno)

ŽALBENI POSTUPAK	
Žalbeno veće	sudija Mohamed Shahabuddeen (predsedavajući), sudija Lal Chand Vohrah, sudija Rafael Nieto Navia, sudija Patricia Wald, sudija Fausto Pocar
Tužilaštvo	Upawansa Yapa, Geoffrey Nice, Morten Bergsmo, Fabricio Guariglia
Odbrana	William Clegg, Jovan Babić
Presuda	5. jul 2001. godine

POVEZANI PREDMETI <i>po geografskom području</i>	
ČEŠIĆ (IT-95-10/1) “BRČKO”	
KARADŽIĆ I MLADIĆ (IT-95-5/18) “BOSNA I HERCEGOVINA” I “SREBRENICA”	
KRAJIŠNIK (IT-00-39&40) “BOSNA I HERCEGOVINA”	
MILOŠEVIĆ (IT-02-54) “KOSOVO, HRVATSKA I BOSNA”	
PLAVŠIĆ (IT-00-39&40/1) “BOSNA I HERCEGOVINA”	
ŠEŠELJ (IT-03-67)	
STANIŠIĆ, MIĆO (IT-04-79)	

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

Goran Jelisić je prvobitno optužen zajedno sa Rankom Češićem (videti predmet *Češić* IT-95-10/1) a ta optužnica je potvrđena 21. jula 1995. godine. U Prvoj izmenjenoj optužnici od 13. maja 1998. godine, Goran Jelisić je optužen po trideset i dve tačke: petnaest tačaka za zločine protiv čovečnosti, šesnaest tačaka za kršenje zakona i običaja ratovanja i jedna tačka za genocid.

Nakon što se Goran Jelisić izjasnio krivim po trideset i jednoj od trideset i dve tačke u optužnici (videti dole), sudije su potvrđile drugu izmenjenu optužnicu 19. oktobra 1998. godine.

Goran Jelisić je terećen na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta MKSJ) za sledeće:

- Ubistva članova grupe (genocid, član 4),
- Ubistva; okrutno postupanje; pljačku (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3),
- Ubistva; nehumana dela (zločini protiv čovečnosti, član 5).

IZJAŠNJAVANJE O KRIVICI/PRIZNANJE KRIVICE

Pravilnik o postupku i dokazima MKSJ predviđa mogućnost sporazuma o izjašnjavanju o krivici (pravilo 62 *ter*). Tužilaštvo i odbrana se mogu sporazumeti da, nakon što se optuženi potvrdno izjasni o krivici po jednoj ili više tačaka optužnice, tužilaštvo od Pretresnog veća zatraži da se optužnica shodno tome izmeni i da zatraži kaznu u nekom određenom rasponu ili da prihvati zahtev odbrane da kazna bude u određenom rasponu. Pretresno veće ne obavezuje nijedan od ovakvih sporazuma.

Tokom pretpretresnog postupka, strane su postigle dogovor i dokument naslovljen "Usaglašena činjenična osnova za potvrdno izjašnjavanje o krivici Gorana Jelisića" zajednički je podnesen Pretresnom veću 9. septembra 1998. godine.

Goran Jelisić se 29. oktobra 1998. godine izjasnio krivim po trideset i jednoj tački Optužnice - petnaest tačaka za zločine protiv čovečnosti i šesnaest tačaka za kršenje zakona i običaja ratovanja. Goran Jelisić se izjasnio da nije kriv za genocid.

Pretresno veće se uverilo da je potvrdno izjašnjavanje o krivici od strane optuženog bilo dobrovoljno, upućeno i nedvosmisleno i da postoji činjenična osnova za zločine i učešće optuženog u njima. Kao posledica toga, kasniji postupak je ograničen na tačku genocida.

SUĐENJE

Suđenje Goranu Jelisiću je započelo 30. novembra 1998. godine pred većem u sastavu: sudija Claude Jorda (predsedavajući), sudija Fouad Riad i sudija Almiro Rodrigues. Međutim, zbog bolesti sudije Riada i zbog toga što je optuženi odbio da ga zameni drugi sudija, suđenje je nakon tri dana prekinuto. Suđenje je nastavljeno 30. avgusta 1999. godine, a tužilaštvo je završilo iznošenje celokupnih dokaza 22. septembra 1999. godine. Odbrana nije iznosila svoje dokaze (pogledati niže u tekstu).

POSTUPAK PO PRAVILU 98*bis*

Nakon što tužilaštvo završi izvođenje svojih dokaza, odbrana može zahtevati obustavljanje postupka, ukoliko veruje da su predočeni dokazi nedovoljni da se dokažu optužbe. Ukoliko pretresno veće nije uvereno da je tužilaštvo predočilo dovoljno dokaza, ono može obustaviti postupak ili odbaciti neke optužbe i doneti oslobađajuću presudu pre početka izvođenja dokaza odbrane.

Po završetku izvođenja dokaza tužilaštva, 22. septembra 1999. godine, Pretresno veće je obavestilo strane u postupku da će doneti presudu u skladu sa pravilom 98 *bis*, koje obavezuje Pretresno veće da donese oslobađajuću presudu optuženom kada dokazi koje je izvelo tužilaštvo nisu dovoljni da se donese osuđujuća presuda. Pretresno veće je zaključilo da, da bi se optuženi osudio za genocid, mora biti dokazano da je optuženi imao nameru da uništi, u celini ili delimično, određenu grupu ili da je u najmanju ruku, imao jasnu svest o tome da učestvuje u genocidu, odnosno uništenju, u celini ili delimično, određene grupe. Pretresno veće je zaključilo da tužilaštvo nije dokazalo dovoljno elemenata neophodnih da bi se utvrdilo van razumne sumnje da je Goran Jelisić planirao, podsticao, naredio ili na drugi način učestvovao s namerom da uništi, u celini ili delimično stanovnike, bosanske Muslimane kao nacionalnu,

etničku ili versku grupu. U skladu sa tim, Pretresno veće je optuženog oslobodilo krivice po optužbi za genocid.

PRESUDA PRETRESNOG VEĆA

Goran Jelisić se izjasnio krivim i osuđen je na četrdeset godina zatvora, po petnaest tačaka za zločne protiv čovečnosti i šesnaest tačaka za kršćenja zakona i običaja ratovanja. Zločini koje je počinio uključuju ubistva trinaest ljudi, prebijanje četvoro ljudi i pljačku privatne imovine u opštini Brčko, ovcem mestu u Posavskom koridoru u severoistočnoj Bosni i Hercegovini, na granici sa Hrvatskom, tokom maja 1992. godine. Pretresno veće je izreklo Presudu 19. oktobra 1999. godine.

U svojoj Presudi, Pretresno veće je konstatovalo da su se srpske snage od otprilike 30. aprila 1992. godine borile da bi preuzele kontrolu nad Brčkom, gradu i opštini u Bosni i Hercegovini. Srpske snage, potpomognute lokalnim srpskim vlastima, proterale su hrvatske i muslimanske stanovnike iz njihovih domova, držali ih u sabirnim centrima gde su mnogi od njih ubijeni, premlaćivani i na druge načine zlostavljani. Mnoge žene, deca i starije osobe su zatočeni u obližnjem selu Brezovom Polju.

Srpski napad je bio usmeren na nesrpsko stanovništvo Brčkog. Tokom aprila 1992. godine dva mosta preko reke Save u Brčkom su uništena u eksplozijama, što je označilo početak neprijateljstava od strane srpskih snaga u oblasti Brčkog. Na zahtev srpskih političkih funkcionera, ovaj prostor je prethodno podeljen na tri sektora, uključujući i jedan označen isključivo kao srpski. Dana 1. maja 1992. Muslimanima i Hrvatima je preko radija naređeno da predaju svoje oružje. Od 1. maja 1992. srpske snage, sastavljene od vojnika i pripadnika paravojnih i policijskih snaga, razmeštene su po gradu. Goran Jelisić je bio pripadnik snaga bosanskih Srba koje su učestvovala u operacijama usmerenim protiv nesrpskog civilnog stanovništva Brčkog.

Od otprilike 7. maja do početka jula 1992. godine, srpske snage su na stotine muškaraca Hrvata i Muslimana, uključujući i nekoliko žena, zatočile u logoru Luka (skladišni objekat na reci Savi, u neposrednoj blizini Brčkog) u neljudskim uslovima i pod oružanom stražom, gde su zatočnici sistematski ubijani. Gotovo svakog dana tokom ovog perioda Goran Jelisić bi, često potpomognut čuvarima logora, dolazio u glavni hangar logora Luka gde je držana većina zatočenika, birao ih za isleđivanje, a zatim premlaćivao i često ubijao.

Usledila je organizovana evakuacija stanovnika Brčkog, iz jedne gradske četvrti za drugom, nakon koje su stanovnici prebačeni u sabirne centre gde su Srbi odvajani od Muslimana i Hrvata. Prema rečima svedoka, muškarci srpske nacionalnosti su odmah regrutovani u srpske snage, dok su žene, deca i muškarci stariji od šezdeset godina autobusima evakuisani u susedna područja. Muškarci Muslimani i Hrvati, stari od šesnaest do otprilike šezdeset godina, zadržani su u zatočeništvu u sabirnim centrima. Mnogi od njih, gotovo svi Muslimani, zatim su prebačeni autobusima ili kamionima u logor Luka, bivši lučki objekat, gde su zatočeni.

Zatočnici logora Luka, kao i deo onih koji su po puštanju ponovo uhapšeni, internirani su u julu 1992. godine u zatočeničkom logoru Batković (u blizini Bijeljine u istočnoj Bosni). Većina tih zatočenika je nakon oktobra 1992. razmenjena. U maju 1992. godine Goran Jelisić je bio pripadnik snaga bosanskih Srba koje su učestvovala u operacijama usmerenim protiv nesrpskog civilnog stanovništva Brčkog. Optuženom su poverene policijske dužnosti u opštini Brčko upravo u očekivanju i u svrhu tog napada. Pretresno veće je zaključilo da je optuženom, kao jednom od aktivnih učesnika u tom napadu, morala biti poznata rasprostranjenost i sistematska priroda napada. Predstavljao se kao "srpski Adolf", govorio da je došao u Brčko da ubija Muslimane i često davao na znanje muslimanskim zatočenicima i ostalima koliko je Muslimana ubio.

Pretresno veće posebno ističe nivo organizacije i koordinacije kažnjivih radnji na području Brčkog, insistirajući na tome da one ne bi mogle biti izvršene bez direktne svesrdne pomoći pojedinaca kao što je Goran Jelisić. Ovo je evidentno iz istovetnog i metodičnog načina na koji su ubistva počinjena, kao što je opšte poznato. Nakon isleđivanja, tokom kojeg bi žrtve bile teško premlaćene, uglavnom pendrecima i palicama, žrtve bi bile predate optuženom koji bi ih pogubio, obično sa dva metka u potiljak iz pištolja "škorpijon" sa prigušivačem. Ovakav obrazac je očigledan u pet ubistava koje je Goran Jelisić počinio u policijskoj stanici Brčko i osam ubistava u logoru Luka.

Pretresno veće je istaklo gnusnu, zversku i sadističku prirodu ponašanja Gorana Jelisića, navodeći da njegovo hladnokrvno ubijanje i maltretiranje ljudi svedoči o njegovom dubokom preziru prema čovečanstvu i pravu na život.

Od olakšavajućih okolnosti, Pretresno veće je uzelo u obzir životnu dob Gorana Jelisića, činjenicu da nikada nije osuđivan za neko krivično delo, da je otac malog deteta i da se izjasnio krivim po trideset i jednoj tački optužnice. Međutim, Pretresno veće je umanjilo važnost njegovog priznanja krivice na osnovu toga što optuženi nije pokazao iskreno kajanje.

Pored toga, s obzirom na otvoreni entuzijazam koji je Goran Jelisić pokazivao pri izvršavanju krivičnih dela, nečovečnost njegovih zločina, njegov prezir prema žrtvama i opasnu prirodu njegovog ponašanja, Pretresno veće je zaključilo da otežavajuće okolnosti daleko nadmašuju olakšavajuće u slučaju Gorana Jelisića.

Pretresno veće takođe smatra da je uticaj ponašanja optuženog daleko prevazišao velike fizičke i psihičke patnje koje je naneo neposrednim žrtvama svojih krivičnih dela i njihovoj rodbini. Svi svedoci zločina koji su bili prepušteni na milost i nemilost Gorana Jelisića takođe su propatili.

Pretresno veće u ovom predmetu je izreklo jedinstvenu kaznu, iako su ona kvalifikovani kao zločini protiv čovečnosti i kao ratni zločini, jer čine deo jedinstvenog skupa krivičnih dela.

Pretresno veće je 14. decembra 1999. godine donelo pisanu Presudu, osudivši Gorana Jelisića na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) statuta MKSJ) za sledeće:

- * Ubistva; okrutno postupanje; pljačku (kršenja zakona i običaja ratovanja, član 3)
- * Ubistva; nehumana dela (zločine protiv čovečnosti, član 5)

Kazna: 40 godina zatvora.

PRESUDA ŽALBENOG VEĆA

Obe strane u postupku su uložile žalbe, Tužilaštvo protiv oslobađajuće presude po optužbi za genocid, Goran Jelisić protiv kazne za krivična dela koja je priznao. Tužilaštvo je zahtevalo da se predmet prosledi drugačije sastavljenom pretresnom veću radi ponavljanja postupka.

Žalbeno veće je većinom glasova zaključilo da, u okolnostima ovog predmeta, nije primereno da se predmet prosledi radi daljeg postupka i odbilo da ukine oslobađajuću presudu. Žalbeno veće je konstatovalo da je Pretresno veće pogrešilo kada je Gorana Jelisića proglasilo krivim za dva ubistva po tačkama 16 i 17 Druge izmenjene optužnice, dok je on zapravo priznao samo jedno od ta dva ubistva. Međutim, s obzirom na to da je Goran Jelisić osuđen za trinaest ubistava, Žalbeno veće je zaključilo da ova pogrešna osuda nije uticala na odmeravanje kazne. Žalba odbrane na dužinu kazne je jednoglasno odbijena i kazna od 40 godina zatvora potvrđena.

Žalbeno veće je izreklo pravosnažnu presudu 5. jula 2001. godine, potvrdivši kaznu od 40 godina zatvora koju je Pretresno veće izreklo 14. decembra 1999. godine.

ZAHTEV ZA PREISPITIVANJE

Zastupnik odbrane Gorana Jelisića je 7. januara 2002. godine podneo poverljiv Zahtev za preispitivanje presuda Pretresnog i Žalbenog veća. Dana 8. januara 2002. godine, Predsednik MKSJ je naložio da Žalbeno veće u sastavu: sudija Shahabuddeen (predsedavajući), sudija Pocar, sudija Güney, sudija Gunawardana i sudija Meron, odluči po ovom zahtevu za preispitivanje.

Žalbeno veće je 2. maja 2002. godine odbilo ovaj zahtev.

Goran Jelisić je 29. maja 2003. godine prebačen u Italiju na služenje kazne. U kaznu mu je uračunato vreme koje je proveo u pritvoru od 22. januara 1998. godine.